

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIII.

„Gazeta” ieșe în să-care zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din arară și la dd. colectorii.

Abonamentul pentru Brașov
Administratiunea. piata mare.
Tergul Inului Nr. 80 și scafu
1.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dușul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un esemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani.
Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 260.

Brașov, Luni-Marți 26 Noemvre (8 Decemvre)

1896.

Sultanul și Românii din Macedonia.

„Agenția Română” comunică următoarea telegramă:

Constantinopol, 4 Decemvre.

M. S. Sultanul recunoscând poporului român din Macedonia individualitatea sa proprie, egală cu aceea a celorlalte naționalități ale Imperiului, a ordonat printr-o iradea imperială ca șese tineri români, supuși otomani, să fie primii în școlile Imperiului pentru a face educația lor și a se prepara pentru funcțiunile publice ale Imperiului.

Acastă înaltă favoare imperială s'a comunicat ministrului instrucțiunii publice pentru a fi pusă îndată în aplicare, precum și delegașilor poporului român ce se aflau la Constantinopol.

Acest act de mărinimiă imperială se dăturează atitudinii credincioșe și leale a poporului român al Imperiului față de Sveranul său.

Joi diminătă, primul Metropolit al Imperiului otoman, ales la 6 Noemvre de notabili români din Macedonia, a sfinșit, la Pera, capela Românilor din Turcia, și a oficiat un Te-Deum pentru M. S. Sultanul.

Scim, că în cameră noul ministru de externe O. A. Stoicescu, interpelat fiind, a confirmat soirea de mai sus privitoare la Românii Macedoneni.

În Senat d-l ministru de externe, la întrebarea d-lui Perieșeanu-Buzău, a făcut, între aplause, o declarație identică cu cea din cameră.

Vorbind de iradea Majestății Sale Sultanului, prin care se dau poporului român din Macedonia drepturi egale cu ale Musulmanilor, precum și despre numirea unui Metropolit macedo-român, „Voința Națională” de Sâmbătă publică, pe baza informașunilor ce le are, următoarele:

I. O deputașione a Românilor din Macedonia a insinat M. S. Sultanului o petișione, prin care arătau credința lor cătră Majestatea Sa.

În urma acestei petișionii, printr-o iradea, M. S. Sultanul a recunoscut dreptul Românilor din Macedonia de a urma în toate școlile înalte turcești, precum și dreptul de a ocupa ori-ce funcțiuni în stat deopotrivă cu musulmanii.

II. Delegașii poporului român din Macedonia făcuseră, în același timp, o cerere la Înalta Pörtă, ca să recunoscă poporului român din Macedonia dreptul de a ave un Metropolit al lor.

Acastă cerere a fost sprijinită printr-un forte mare număr de petișionii, adresate de-adreptul din Macedonia de principalii români și de principalele comunități românești.

Acest drept, această aspirașia a poporului român din Macedonia s'a realizat, institundu se în Constantinopol (la Pera) o Metropoliă românească.

Eri, s'a instalat deja Metropolitul Antim ca Metropolit al poporului român din Macedonia.

Și tot ieri, s'a sfinșit, la Pera, capela în care pentru prima oară I. P. S. Mitropolitul Antim, ca Mitropolit al Românilor din Macedonia, a oficiat Sfânta Liturghie în românește.

După sfinșirea capelei Românilor din Turcia s'a oficiat un Te-Deum pentru M. S. Sultanul..

Înfiinșarea Episcopatului român din Macedonia resolvă, în același timp și în mod definitiv, cestiunea școlilor din Macedonia.

În imperiul otoman nu pot exista decât trei feluri de școle:

- a) Școlile musulmane ale Statului;
- b) Școlile confesionale;
- c) Școlile private.

Am văduț că, prin iradeară despre care am vorbit, s'a dat dreptul Românilor din Macedonia de a frecuenta școlile Statului, întocmai ca și musulmanii.

Existența școlilor confesionale este asigurată, atât prin legile imperiului otoman, cât și prin tractatele internașionale. Școlile confesionale, însă, Români nu puteu avea, pentru-că nu aveau Biserica lor nașională.

Când într-o comună există o biserică, credincioșii, cari aparțin acelei biserici au

dreptul să-și facă și școlă lor, lucru pe care nu-l pot impedeza autoritățile musulmane.

Sub scutul acestui drept, se înfiinșase, pe lângă bisericile bulgărești din imperiul otoman, și, în special, din Macedonia, aproape 700 școlile bulgare, cari sunt frecventate de aproape 40.000 copii.

Tot sub scutul acestui drept, se înfiinșase și școlile grecești, și atât unele, cât și altele, au căutat să desnașionalizeze necontentit poporul român din Macedonia.

Români, neavend bisericile lor, nu puteau să înfiinșeze decât școlile private, școlile cari întot-dăuna erau la discreșia atât a autoritășilor musulmane, cât și prada intrigelor celorlalte două nașionalități, bulgară și greacă....

De acum înainte, situașia se schimbă cu totul. Pe lângă fiă-care biserică românească, se vor înfiinșa adevărate Eforii confesionale, cari vor ave dreptul să îngrijescă atât de cult, cât și de școlă.

Esecușione pentru cheltuielile procesului Memorandului. Deoa scopul guvernului unguresc este a face, ca Români să nu uite nici o clipită procesul Memorandului și ceea ce-a stat și stă în legătură cu el, atunci, nu-i vorbă, el face tot posibilul pentru dobândirea acestui rezultat.

Acum este încașsarea cheltuielilor cauzate de procesul Memorandului, care face băta de cap guvernului unguresc. Mâne va fi erăș un proces intentat din cauza vr'unei manifestașii memorandiste și așa mai departe, pentru-ca scopul să fiă atins și Români să fiă ținuuși permanent în fierbere și amărăciune sufletească.

„Tribuna” ne spune, că plata cheltuielilor procesului Memorandului stabilite cu suma horendă de 5292 fl. 66 cr. a fost pretinsă dela cei ce au fost condamnați în acest proces, scurt timp după-ce au fost grașiați, ba s'a adus contra lor și esecușione pentru acoperirea acestor cheltuieli.

Membrii comitetului condamnați în procesul Memorandului însă — pornind din punctul de vedere, că actul de grașiare a nimicit sentinșa judecătoriei adusă în procesul Memorandului, și a nimicit-o în întregul ei cuprins, prin urmare și cu privire la spesele de proces — „au cerut în

petișionii bine motivate ștergerea acestor spese, și în cas de extremă necesitate, înaintearea cererei lor la pôlele înaltului tron.”

„Și aci și-a dat guvernul aramă pe față” — continuă „Tribuna”. — „În loc să facă ceea ce a fost rugat să facă, declară cu dela sine putere, că cererea nu e basată pe lege, declină apoi dela sine resolvarea petișionilor, predându-le procurorului regesc din Clusiu, care din a sa parte asemenea declară, că nu e „competent în cauză”, și le transpune președintelui de tribunal, ér acesta, după-ce petișionile au făcut — calea mánzului dela Ana la Caiafa, — le respinge pe toate cu o motivare ca trasă de pâr și esecușionile se continuă.

CRONICA POLITICA.

— 25 Noemvre.

La întrebarea, decă nu cum-va schimbarea ministeriului în România va aduce cu sine o schimbare a direcșionii politice române înăntu și în afară, „Pester Lloyd” pe baza raporturilor directe, ce dăce că le-a primit din București, răspunde, că nu se va întâmpla nici o schimbare.

„Noi miniștri dăce „P. Lloyd”, sunt luați din același partid ca cei retrași și șeful partidei va rămâne tot d-l Dimitrie Sturdza.

„În afacerea metropolitului Ghenadie, adauge „Pest. Lloyd”, cabinetul trecut (Sturdza) a fost prin împrejurări mult angajat, deși pôte în contra voinșei sale și decă, cum se pare, acum își face drum convingerea, că această afacere nu pôte fi dusă mai departe în direcșia de pnda acum, oi trebuie să fiă adusă la un sfirșit, care să liniștescă patimile așitate, pornind pe vr'un drum de mijloc, atunci Sturdza și colegii săi, în adevăr, nu sunt ômanii, cari să pășescă pe o astfel de cale cu autoritatea și cu tactul necesar. Ei au lasat cârma în mâinile unor politici mai tineri, a căror libertate în această afacere nu este mărginită prin nici un trecut. Demisiunea cabinetului Sturdza, capătă, în lumina această aparinșta unei trasăturii tactice necesare, prin care să ține sēmă de cerinșele momentului, fără ca printr-asta să fiă alterate

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

„Cartea neग्रă”.

Unde dai și unde creșă.
Prov. român.

Răspuns la „Cartea neग्रă” (A „fekete könyv”), scrisă de br. Stefan Kemény junior în 1849, și publicată de Hentaler Josef în numerii 121-131 din Mai 1895 ai lui „Magyarország” din Budapeșta.

De Axentie Severu.

15)

(Urmare).

Să vedem acum cu deamăruntul, câtă credinșă merită „Cartea cea neग्रă” și cât sunt de neesacte afirmările autorului ei. Cât pentru mine, eu sunt deplin convins, că ea e apocrișă:

1) Pentru-că Hentaler, care o comunică, dăce că ea a fost scrisă în 1849, dăr apoi în comunicatul al doilea Nr. 122 a lui „Magyarország” pag. 18, descriind pustiarea Aiudului, dăce: „A még bünösebb most állam szolgálatban lévő Axentie Se-

veru”. (Adecă: „Cel mai pécătos — în pustiarea Aiudului — Axentie Severu, care acum e în serviciul statului”).

Ei, bine, domnilor dela „Magyarország”. D-vostră, cari aș tradus cele ce v'au convenit din articolul meu: „Sum cuique”, nu aș văduț, că eu în 18 Noemvre 1850 eram în Cinade, unde am compus și datat declarașionea pentru neprimirea cavaleriilor cătră comitele nașionei sășesci Salmen? Și decă aș trecut cu vederea, această să Vă arăt în copii alt document, care probază, că eu în 1850 eram arendatorul moșiei comitelui „peciovits”) Banfi Josef la Cinade. Eăt documentul în copii:

Insp. z. 629—1850.

„Onorable Domnule! După porunka Excellenșia Sa Domnului C. R. Gubernatoriu, civil și militariu în Transilvania, Feldmareschallu Locotenentele Ludovicu Baron de Wohlgemuth, kare o am primit prin

*) Astfel batjocuriam „unioniștii” pe toșii Maghiarii, cari nu erau de partida lui Kossuth, ci de cea împărătescă.

pl. t. Domnu Comes, și supremul comisariu districtual al Districtului Sibiuului din 10 Decemvri Nr. 8338/850, Vă potescu pe Domnia Vostră negreșit a Vă afla kit de kurind la mine în Sibiu.

„Sibiu, 16 Decembre 1850. Franciscus Simonis m. p. Inspector cercului Csinadie.”

Am reprodus acest ordin nu atât pentru a proba, că „Cartea cea neagră” nu a fost scrisă în 1849, ci mai mult pentru a arăta, cât de echitabil și liberali se arătară oficialii sășesci sub Gubernul lui Wohlgemuth până nu veni ministrul Bach cu sistema centralisașionii și germanisărei. De-ar fi fost și Maghiarii așa de echitabili și liberali față de noi, și ai noștri față de ei, astăđi cestiunea limbei și a nașionalității ar fi deslegată, regulată și nu ne-am mai teme unii de Daco-românia, alții de Huno-maghiaria până la Marea-neग्रă, și erășii unii de Germania, care stând astăđi cu un picior în Marea de Nord, cu altul la Pojon, înșelegându-se cu Rusia, ușor pôte trece peste Ungaria, — plină de Israeliți cu caracter de duplicitate, și de Șvabi — până la Marea-neग्रă. Noi scim, cum chiar unii

marș comercianți și industriași din Turda, Clusiu și Aiud, pe cât timp ținuu regimul lui Bach-Schmerling, începuseră a-și aduce fiii la Academia din Sibiu și la universitatea din Viena, cu preterarea celei din Pesta. Plină e și România de Nemiși și Evrei, cari ca și cei din Ungaria, deși se arată cu gura Români și maghiari, în profundul inimii lor sunt mai aplecași spre germanism, avend cu toșii afaceri cu Lipsca, Berlinul, Hamburgul etc.

Decă e constatat, cum s'a văduț din actul de mai sus, că eu în 16 Decembre 1850 eram în Cinade și stam sub jurisdicșionea inspectorului Simonis, e constatat tot-odată, că nu eram în serviciul statului, cum afirmă autorul „Cărții neग्रă”, și-a afară de totă indoela, că această Carte a fost compilată după 1851, în care an am fost numit cu 1 Octomvre Secretar la tribunalul corecșional în Alba-Iulia.

2) Autorul „Cărții neग्रă”, descriind tractările de pace ale Maghiarilor din Aularia cu Români, dăce, că aceștia și a condișionat, ca lor în viitor să nu-le po-

Foulard-Seide 60 kr.
bis fl. 3.35 p. Met. — japanesische, chine-
sische etc. in den neuesten Dessins und far-
ben, sowie schwarze, weiße und farbige
Henneberg-Seide von 35 fr. bis
fl. 14.65 p. Met. — glatt, gestreift, kariert,
gemustert, Damaste etc. (ca 240 versch. Qual.
und 2000 versch. Farben, Dessins etc.).
Porto- und steuerfrei ins Haus. — Muster
umgebend. Doppeltes Briefporto nach der
Schweiz.
Seiden-Fabriken G. Henneberg
(k. u. k. Hof.), Zürich.

Publicațiune de licitațiune.

Biserica română gr. or. cu hra-
mul St. Nicolae din Braşov-Scheiu,
și comuna bisericească română gr. or.
din Braşov-Cetate având de scop a
vinde realitatea lor aflătoare în Braşov
suburbial Blumena, a împărțit
aceia realitate în 16 parcele, după
cum se poate vedea din planul aflător
în Cancelaria Eforiei școlilor centrale
române din Braşov. Din acele 16
parcele de astă-dată se pun în lici-
tație următoarele 3 parcele:

1. Parcela IV în estensiune de 1441.68 metri cuadrați, dimpreună cu casa de grădinar, prețul de eschiamare fiind 2400 fl. v. a.
2. Parcela V în estensiune de 1167.90 metri cuadrați cu prețul de eschiamare 1800 fl. v. a.
3. Parcela VI în estensiune de 1348.50 metri cuadrați cu prețul de eschiamare 2700 fl. v. a.

Licitatiya pentru vinderea celor
trei parcele sus numite se va ținea
în 8/20 Ianuarie 1897 la 9 ore ina-
inte de amiazi în Cancelaria Eforiei
școlilor centrale române gr. or. din
Braşov, unde se va putea lua în ve-
dere planul de parcelare și se vor
putea ceti și condițiunile de licitație.
Până la 7/19 Ianuarie 1897 se
pot face și oferte în scris, provădute
cu vadiu de 10% a prețului de es-
chiamare.

Ofertele în scris sunt a se adresa
cătră Eforia școlilor sus pomenită.
La dorința cumpărătorului jum-
tate din preț va putea se rămână
intabulat pe parcela cumpărată pe
lângă plătierea unei dobândi de 6%
Braşov, 18/30 Nov. 1896.
1129,1-3

Nr. 17331-1896

Publicațiune.

Se aduce la cunoscința publică,
cumcă conform concludului represen-
tanței comunale orașenesci din 10,
11 și 12 Septemvre a. c. deja intrat
în putere de drept, s'a statorit și se
va incassa, în puterea art. de lege
XLIV din 1883, un arunc comun
de 28% ca quota pentru acoperirea
deficitului budgetului orașului Braşov
pro 1897.

Braşov 4 Dec. 1896.

1132,1-2

Magistratul orașenesc.

Pentru cadourile de Crăciun
recomandăm p. t. public fabricatele
noștre de lână curată cu prețuri mo-
derate ale fabricei. — Afară de acestea
se află mai multe resturi și Cupone
de espoziție, care se vënd cu prețuri
tare scădute (10-50%).
Wilhelm Scherg & Co
1130,1-3 fabrică de postav.

Cursul pietei Braşov.

Din 7 Decemvre 1896.

Baronote rom. Camp.	9.47	Vënd.	9.50
Argint român. Camp.	9.43	Vënd.	9.46
Napoleon-d'orl Curup.	9.49	Vënd.	9.51
Galbenl Camp.	5.62	Vënd.	5.65
Ruble rasesol Camp.	126.--	Vënd.	--
Mărcel germane Camp.	--	Vënd.	--
Lire turoesci Camp.	--	Vënd.	--
Scris. fonc. Albina 5%	100.75	Vënd.	101.75

Deschidere de magazin.

LANG, ROSENTHAL & PALMHERT

recomandă magazia lor bogat asortată cu **Mărfuri de
Sticlă, Porzellan și Argint china.**

Mare asortiment de Lampe ale lui R. Ditmar.

**Vase de falență, piatră precum Casserole
Ole, Urcioare etc.**

**Rame de tablouri în diferite mărimi, ese-
cutare exactă.**

**Oglinzi-Solln și Glamuri, calități foarte
bune.**

Repară geamuri în și afară de localitate cu prețuri
eftine și prompt.

Tacămuri de masă calitate escelentă.

Petroleum veritabil american garantat.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

Budapesta - Predeal					
Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren de persón.
10 --	8.05		8.05	2.00	pl. Viena
8.30	2.15		5.45	9.15	Budapesta
11.21	4.16	5.10	9.02	11.19	Szolnok
1.33	5.48	8.00	11.33	12.47	P. Ladány
3.42	7.08		1.48	2.11	sos. Oradea-mare
3.58	7.15	1.22	2.06	2.18	pl. Mező-Telegd
4.38	7.43	2.19	3.03	2.50	Rév
5.20	8.18	3.32	3.45	3.26	Bratoa
5.43		3.51	4.06		Ciucia
6.32	9.07	5.13	4.53	4.17	B. Huedin
7.16	9.37	6.14	5.32	4.50	Ghârbău
8.07		7.32	6.24		Clușiu
8.34	10.37	8.21	6.59	5.55	pl. Clușiu
8.49	11.10	8.40	2.17	6.11	Apahida
9.06	11.27	9.09	2.52	6.27	Ghiriș
10.12	12.30	10.40	4.45	7.27	Cucerdea
10.42	12.57	11.25	5.39	7.50	Uinóra
11.01	1.09	11.49	6.08		Vințul de sus
11.09	1.16	11.59	6.19		Aiud
11.31	11.40	12.29	6.57	8.17	Teiuș
11.48	11.55	12.55	7.30	8.33	pl. Crăciunel
12.05		1.30		8.38	Blașiu
12.33		2.08			Micăsasa
12.47		2.27		9.09	pl. Copșa-mică
1.18		3.11		9.42	Mediaș
1.34		3.31		9.44	Elisabetopol
2.13		3.46		9.59	Sighișóra
2.32		4.08		10.22	Hașfalău
3.04		4.45		10.51	Homorod
3.40		5.27		11.12	Agostonfalva
4.03		6.12		11.12	Apșa
5.34		7.50		12.26	Feldióra
6.12		8.37		12.58	sos. Braşov
6.41		9.07		1.15	pl. Braşov
7.16		9.40		1.34	Timiș
8.--		10.25		2.09	Predeal
3.55		11.--		2.19	Bucuresci
4.40		12.26		3.01	
5.10		1.11		3.31	
12.00		8.30		9.30	

Cucerdea - Oșorhelu - Regh.-săseșc.

Tren mixt	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de mixt
2.30	8.10	3.11	10.59		pl. Cucerdea
3.19	8.51	3.52	11.40		Ludoș
4.12	9.37	4.37	12.26		Cipău
5.12	10.27	5.26	1.14		sos. Oșorhei
5.40	10.42	5.36			pl. Regh.-săs.
7.14	12.16	7.14			

Ghiriș - Turda					
tren de persón.	tren mixt	tren mixt	tren de persón.	tren de persón.	tren de persón.
7.33	11.20	5.--	10.21		Ghiriș
7.53	11.20	5.20	10.41		Turda
5.05	10.30	3.20	9.12		
4.45	10.10	3.00	8.52		

Copșa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș					
tren de persón.	Tren mixt	tren de persón.	tren mixt	tren mixt	tren de persón.
2.20	4.45	11.55	7.10		pl. Copșa mică
3.57	6.35	1.25	8.50	3.13	Ocna
4.19	7.01	1.48	9.15	3.39	sos. Sibiu
	4.34		2.05		pl. Sibiu
	6.16		3.58		Avrig
	8.42		6.35		sos. Făgăraș
					pl. Făgăraș

Simeria (Piski) - Hunedóra					
tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt
6.15	11.35	4.25	10.28		Simeria
6.38	11.54	4.48	10.46		Cerna
7.13	12.20	5.23	11.12		Hunedóra

Brasov - Zernești					
tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt
8.35	4.55				Braşov
10.28	6.36				Zernești

Mureș - Ludoș - Bistrița					
4.--	9.10	4.20			
5.03	10.28	5.35			Mureș-Ludoș
6.48	12.41				Zau
7.38	1.54				Tagu-Budatelo
8.33	3.02				St. Mihail de câmpie
9.07	3.41				Lechița
9.59	4.55				S. Maghiarș
					Bistrița

Arad - Timișóra					
6.20	11.25	5.--			
7.08	12.15	6.14			Arad
8.01	1.10	7.39			Vinga
12.47	8.47	12.27	5.10		Timișóra
				6.05	Seghedin.

Sibiu - Cisnădie				Sighișóra - Odorheiu-săcesc.			
tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt	tren mixt
5.30	2.15	pl. Sibiu	sos. 7.10	9.20	3.22	11.08	Sighișóra
5.42	2.27	" Selemberk "	6.57	9.07	3.54	11.48	Hașfalău
6.06	2.51	" Cisnădie pl	6.36	8.46	6.20	1.59	Odorheiu-săcesc.

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadrați cu linii mai negre însemnă orele de nópte.